

SUNUŞ

Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi (ATAUM), kuruluş yılı açısından, Türkiye'nin o dönemki adıyla Avrupa Ekonomik Topluluğu, bugünkü adıyla Avrupa Birliği (AB) için yaptığı üyelik başvurusu ile yaşıttır. Türkiye, 14 Nisan 1987 tarihinde Avrupa Birliği üyeliği başvurusunu gerçekleştirmiş, 14 Haziran 1987 tarihinde 19487 sayılı Resmi Gazete'de yayımı ile birlikte yürürlüğe giren "Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yönetmeliği" ile de ATAUM kurulmuştur. ATAUM, 1993 yılına kadar Eğitim Bilimleri Fakültesi içinde faaliyetlerini sürdürmüş, bu yıldan itibaren de Üniversitemiz Cebeci Kampusu içinde bulunan kendi binasına taşınmıştır.

ATAUM, esasen, Türkiye'nin AB üyeliğine hazırlanması amacını taşımaktadır. Bu anlamda ATAUM'un temel işlevi, Avrupa bütünleşmesinin siyasi, hukuki, ekonomik, toplumsal ve kültürel pek çok farklı açıdan incelenmesine, anlaşılmasına, anlatılmasına ve tartışılmasına yönelik faaliyetler yürütmektir. ATAUM, bu doğrultuda ana hatlarıyla eğitim, araştırma, yayın ve etkinlikler olmak üzere birbirlerini bütünleyen dört alanda faaliyet göstermektedir.

ATAUM, eğitim faaliyetleri çerçevesinde özellikle AB Temel Eğitim Programını ve Uzmanlık Programını düzenli olarak başarıyla yürütmektedir. Bu programlar çerçevesindeki eğitimler, AB'yi çeşitli yönlerden ele almakta olup alanında uzman eğiticiler tarafından verilmektedir. Bu eğitimler, ayrıca, başta kamu sektörü ve özel sektör çalışanlarını hedef almaktadır. Böylelikle, insan kaynağı bakımından, Ülkemizin AB üyelik sürecine ve üyeliğine daha iyi hazırlanmasına katkı sağlamak amaçlanmaktadır. 2018 yılı itibarıyla büyük çoğunluğu kamu sektörü ve özel sektör çalışanı 11.000 civarında kişi bu eğitimler çerçevesinde sertifika almaya hak kazanmıştır.

ATAUM, araştırma faaliyetleri çerçevesinde Avrupa bütünleşmesi araştırmalarında önemli bir yere sahiptir. Bu yönden, ATAUM, Türkiye'de AB alanında kurulan ilk araştırma ve uygulama merkezi olarak alanındaki en gelişmiş uzmanlık kütüphanelerinden birisini bünyesinde barındırmaktadır. Kütüphanemiz ayrıca Avrupa Birliği Dokümantasyon Merkezi niteliğini de haizdir. Bundan başka, ATAUM, kamu ve özel sektör kuruluşlarının ihtiyaç duydukları alanlarda araştırma ve incelemeler yapmakta ve bilimsel görüş veya rapor vermektedir.

ATAUM, yayın faaliyetleri çerçevesinde kitap ve dergi başta olmak üzere pek çok yayın çıkarmaktadır. Bu yayınlar arasında, uluslararası hakemli dergi statüsünde olan ve yılda iki kez yayımlanan “Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi”nin yanı sıra 2018 yılı itibarıyla 41. yayını gerçekleştiren “Araştırma Kitapları Dizisi” ve 100. sayısına ulaştıktan sonra yayın hayatı tamamlanan “ATAUM Bülteni” en başta gösterilebilir. Bunlar dışında, “Tebliğ Kitapları” ve şu anda sunuşunu okumakta olduğunuz “Armağanlar” gibi diğer kitap türleri de ATAUM’un yayın faaliyetlerinin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu yayınların, ATAUM’un kuruluş amaçlarını gerçekleştirebilmek açısından, açık erişimde bulundurulmasına ayrıca önem verilmektedir.

ATAUM, etkinlikler çerçevesinde hem bilimsel hem de kültürel etkinlikler düzenlemektedir. Bu etkinlikler, ulusal ve uluslararası kuruluşlarla işbirliği içerisinde gerçekleştirilmektedir. Özellikle seminerler, konferanslar ve sempozyumlar gibi etkinlikler, Ankara içi olduğu kadar dışında da düzenlenmektedir. Böylelikle bir yandan AB ve Türkiye ile AB arasındaki ilişkiler anlatılmakta ve tartışılmakta ve bu da, kamuoyunun bu alanda bilgilendirilmesine ve bilinçlendirilmesine katkı sunmaktadır.

Bu kitap, işte bu özellikleri haiz ATAUM’un 30. kuruluş yıldönümü anısına çıkarılan ve Ülkemizin alanında önde gelen AB uzmanlarının katkısı ile hazırlanan bir eserdir. AB’yi ve bu yapıda meydana gelen gelişmeleri hukuki, iktisadi ve siyasi boyutlarıyla incelemenin yanı sıra Türkiye-AB ilişkileri konusunda da katkılara yer veren bu çalışmayı Kurucu Müdürümüz Prof. Dr. Necdet Serin ve Kurucu Müdür Yardımcımız, sonrasında da Merkez Müdürlüğü görevini üstlenmiş olan, Prof. Dr. Nahit Töre Hocalarımıza ithaf ediyor ve kendilerine vizyonları ve emekleri için sonsuz şükranlarımızı sunuyoruz. Dört ana bölümden oluşan ve her ana bölümde yer alan yazarlar ve çalışma konuları bölüm editörleri tarafından belirlenmiş ve derlenmiş bu kitaba emeği geçenlere teşekkür ediyor, okuyucuya faydalı olmasını diliyoruz.

Merkezimize kuruluş fikir ve girişimlerinin ortaya çıkışından bugüne dek vizyon, yönlendirme ve emekleriyle katkıda bulunan tüm siyasi ve bürokratik kadrolara, ama özellikle de akademik ve idari kadrolara teşekkürü de borç biliyoruz.

Nice 30 yıllara!

Ankara, 2018

Prof. Dr. Sanem BAYKAL
Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
ATAUM Müdürü (2015-2018)

Doç Dr. İlke GÖÇMEN
ATAUM Müdür Vekili

ÖNSÖZ

Türkiye'nin 1987'de Avrupa Toplulukları'na (AT) tam üyelik için müracaatını yapanlar müzakerelerinin uzun ve meşakkatli geçeceğini biliyorlardı. Zamanın başbakanı merhum Turgut Özal 'uzun ve ince bir yola çıkıyoruz' sözüyle bu zorluğu ifade etmişti. Fakat ne başvuruyu yapan hükümet, ne iş dünyası ne de AT konularında uzmanlaşmış bir avuç akademisyen Türkiye'nin üyelik için bu kadar çok bekleyeceğini tahmin edebilmişti.

Başvuruyu takip eden yıllarda yazılan bir çok akademik çalışmada belki de zamanlamanın doğru olmadığı dile getirilmekteydi. Gerçekten de Türkiye 1987'de değil de, Yunanistan'la birlikte 1978'de müracaat etseydi en geç 1986'da İspanya ve Portekiz'le beraber Topluluğun kapısından içeriye girebilirdi. Ama olmadı. Türkiye'nin gelişmiş Avrupa ekonomilerinin 'yarı-sömürgesi' haline geleceği yönündeki endişeler 70lerin sonunda hükümetlerin o müracaatı yapmasını engelledi. Dışişleri Bakanlığı'nın Ortak Pazar'la daha sıkı ilişkiler için gaza bastığı anlarda, Devlet Planlama Teşkilatı ayağını frenden hiç çekmedi. Ardından 12 Eylül 1980 darbesiyle birlikte ilişkiler neredeyse kopma noktasına geldi. Ortak Konseyi toplanamaz haldeydi. 'Onlar bizi istemiyorlarsa, biz onları hiç istemiyoruz' cümlesiyle AT'ye bakışını ortaya koyan 12 Eylül yöneticileri, ABD ile sıcak ilişkilerin Türkiye'ye yeterli olduğu kanaatindeydiler. Avrupa iktisadi bir ortak olmanın ötesinde herhangi bir anlam ifade etmiyordu.

Öte tarafta da durum farklı değildi. 12 Eylül sonrası yüzbinlerce Türk vatandaşının Batı Avrupa ülkelerine siyasi sığınmacı olarak kaçması, bu ülkelerinin hükümetlerinin Türkiye ile ilişkileri mümkün olduğunca soğutmalarına yol açtı. Federal Almanya bu soğukluğu fırsat bilip, Katma Protokol gereğince 1986'da başlaması gereken Türk işçilerinin AT ülkelerinde serbest dolaşımına izin vermeyeceğini bildirdi. 1981'de AT'ye tam üye olan Yunanistan da aynı durumdan istifade edenlerdendi. Üye olurken verdiği taahhütleri hiçe sayarak Türkiye ile arasındaki ikili sorunları Topluluk platformlarına taşıdı. Parlamento'nun aldığı Türkiye karşıtı bir çok kararın ardında Yunanistan durdu. Türkiye'ye ekonomik yardımlar yine Yunanistan'ın engellemesine takıldı.

Başvurunun zamanlamasının sorunlu olduğunu, Komisyon'un iki yıl sonra Türkiye'ye vermiş olduğu kapsamlı cevaptaki ifadeler de ortaya koymaktaydı. Brüksel özetle, 'Avrupa'da ortalık toz duman. Berlin Duvarı yıkıldı. Soğuk Savaş bitiyor. Bu toz bulutu kalkana kadar yeni bir genişleme düşünmüyoruz' demekteydi. AT tarafı ayrıca, Avrupa bütünleşmesinin en önemli aşamalarından birini gerçekleştirmek üzere hazırlıklar sürerken –yani Avrupa Birliği'nin kuruluş çalışmaları devam ederken- yeni üye kabulünün isabetli olmayacağını savunuyordu. Yine de AT'ye göre, Türkiye üyelik için 'eligible' (ehliyet sahibi) idi. Tam üyelik için üzerine düşen siyasi ve iktisadi yükümlülükleri yerine getirdiğinde bir gün üye olabilirdi.

Bugünden geriye doğru bakıldığında da, tam üyelik müracaatının zamanlamasının sorunlu olduğunu düşünmek için bir çok sebep var. Mamafih retrospektif tarih inşası mümkün değil, zaten tarihsel hadiseleri retrospektif tahlil etmek de doğru değil. Kaldı ki, tam üyelik müracaatını yapanların kısa vadeli hedefi zaten üyeliğin derhal gerçekleşmesi değildi. Türkiye'nin 12 Eylül rejiminin gölgesinden kurtulabilmesi, Batılı kurumlarla yeniden entegre olabilmesi, demokratikleşme ve insan hakları alanında kurumsallaşmanın hızlandırılması ve iktisadi liberalizasyonun gerçekleştirilebilmesi için AT ile yeni bir başlangıç gerekmekteydi. Bitkisel hayattaki Türkiye-AT ilişkilerini canlandırmanın yolu da şok terapısından, yani tam üyelik müracaatından geçiyordu.

Hakikaten de 1987'de tam üyelik müracaatımız bir şok terapisi tesiri yarattı. Hasta en azından ayağa kalktı. Ortaklık Konseyi toplantıları yeniden başladı. Gümrük Birliği için neler yapılması gerektiği tartışılmaya başladı. Bu bağlamda 1987 müracaatının acele yapıldığını söyleyenler de çıktı. Haklı olabilirler. Fakat kimse bu müracaatın rastgele ve göstermelik bir hareket olduğunu söylemedi. Türkiye AT'ye isteyerek ve bilinçli bir şekilde başvururken, konuyu takibe memur olanlar sürecin sadece siyasi ve iktisadi yönünü değil akademik veçhesini de ele almayı ihmal etmediler.

Tam da bu sebeple AT'ye müracaatımızla hemen hemen aynı tarihlerde Marmara Üniversitesi'nde Avrupa Toplulukları Enstitüsü'nün, Ankara Üniversitesi'nde ise Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (ATAUM) kuruluşu için düğmeye basıldı.

ATAUM'un kuruluş hikayesini süreçte aktif rol oynayan iki farklı isimden dinlemişim. Dönemin AT ile ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanı Prof. Dr. Ali Bozer ve dönemin SBF dekanı ardından da Ankara Üniversitesi Rektörü olan Prof. Dr. Necdet Serin ATAUM'un Türkiye'nin AT ile ilişkilerini yürütecek

bürokratik kadroları yetiştirmek stratejik hedefi doğrultusunda kurulduğunu söylemişlerdi. Marmara Üniversitesi'nde kurulan enstitü esas itibariyle Avrupa konularında akademik çalışmaları artırmak, üniversitelerde görev alacak Avrupa uzmanları yetiştirmek için kurulmuşken, ATAUM'un başlangıçtaki kuruluş gayesi bambaşka idi. Başkentte yer almasından da hareketle ATAUM'un öncelikli misyonu tüm bakanlıklarda AT/ AB uzmanı olarak görev yapacak bürokratları süratle eğitmektir. Bunu ve başka bir çok görevi ATAUM 30 yılda başarıyla yerine getirdi.

Türkiye-AB ilişkilerinin son 30 yılına eğitim ve tanıtım alanında damgasını vuran ATAUM'un başardıklarının ayrıntısına geçmeden önce kuruluş hikayesine yeniden dönmekte fayda var.

SBF Dekanı Prof. Serin 'Avrupa ile ilgili bir merkez kurulması' direktifini alınca bu merkez için en uygun mekanın SBF olacağını düşünmüştü. Fakat konunun çok boyutluluğunun da farkındaydı. Hukuk Fakültesi'nin de merkezin yapısında yer alması gerektiği görüşündeydi. Bu sebeple Hukuk Fakültesi'nden Prof. Dr. Nahit Töre'yi merkezin müdür yardımcısı olarak atadı. Kendisi de ATAUM'un ilk müdürü oldu. Bilahare rektör olduğunda, Prof. Töre'yi ATAUM müdürü olarak atadı.

Daha kuruluş aşamasında oluşturulan bu yapı, yani ATAUM'un yönetiminin ve faaliyetlerinin Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültesi merkezli olarak yürütülmesi ilkesi 30 yıl boyunca devam etti. ATAUM müdürleri ve müdür yardımcıları her zaman Siyasal Bilgiler ya da Hukuk fakültelerinin öğretim üyeleri arasından görevlendirildiler.

Yine ATAUM'un kuruluşu sırasında 14 Haziran 1987 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle oluşturulan bir mekanizma daha vardı ki, merkezi Türkiye'deki tüm diğer araştırma ve uygulama merkezlerinden farklı kılmaktaydı. ATAUM Yönetim Kurulu sadece Ankara Üniversitesi ve diğer üniversitelerin seçecekleri öğretim üyelerinden değil aynı zamanda bakanlıkların ve AT ile ilgili diğer kurumların seçecekleri üyelerden de oluşmaktaydı. Buna göre ATAUM Yönetim Kurulu'na, AT ilişkilerden sorumlu Devlet Bakanlığı'ndan, Dışişleri Bakanlığı'ndan, Maliye ve Gümrük Bakanlığı'ndan, Devlet Planlama Teşkilatı'ndan, Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı'ndan birer üye seçilmekteydi. ATAUM Merkez Kurulu'nda ise diğer bakanlıkların, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin, Türkiye Ekonomi Kurumu'nun, İktisadi Kalkınma Vakfı'nın, Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin ve Türkiye Dış Ticaret Derneği'nden de birer kişiyle temsil edilmesi öngörülmüştü.

ATAUM'un 30 yıldır akademi, bürokrasi, iş dünyası ve sivil toplum kuruluşlarının Avrupa Birliği'yle ilişkiler konusunda bir araya geldikleri, müşterek faaliyetler planladıkları ve icra ettikleri yegane merkez olmasının arkasında işte bu kendine özgü yönetim yapısı yatmaktaydı.

Zaman içinde 1987 tarihli kuruluş yönetmeliğinde çeşitli değişiklikler yapılmış olsa da, başlangıçtaki bu dörtlü yönetim yapısına dokunulmadı. ATAUM bu yapıdaki tek üniversite araştırma ve uygulama merkezi olma ayrıcalığını sürdürdü.

1987'de Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde bir odada faaliyetlerine başlayan ATAUM iki yıl sonra Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nin binasında kendisine ayrılan yere taşındı. Bu taşınmayla birlikte ATAUM eğitim ve kurs faaliyetleri daha programlı bir hale dönüştü. Avrupa Toplulukları Temel Eğitim ve Avrupa Toplulukları Uzmanlık kursları haftada iki gün olmak üzere 14 hafta boyunca verilmeye başladı. Fakat ATAUM'un eğitimlerine olan talep karşısında daha geniş bir alana olan ihtiyaç da su yüzüne çıkmıştı. Üstelik kuruluştaki ATAUM'a verilen görevler arasında sayılan toplumu bilgilendirmek için sık sık konferanslar düzenlenmesi gerekmekte ama çoğu zaman yer bulmakta sıkıntı çekilmekteydi. Ayrıca ATAUM Avrupa Komisyonu'nun Dokümantasyon Merkezi olarak da işlev görmektedir ama bünyesindeki yayınları araştırmacılara sağlıklı şekilde sunacağı bir kütüphaneden mahrumdu. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesinin hemen karşısında öğrencilerin ve asistanların top oynadıkları bir saha vardı. ATAUM binasının buraya yapılması kararlaştırıldı. Avrupa Komisyonu'nun da maddi katkılarıyla bina inşaatı kısa sürede tamamlandı. ATAUM 1993'ten itibaren kendisine ait derslikleri, kütüphanesi, konferans salonu ve dokümantasyon merkezi olan modern bir binada faaliyetlerini sürdürmeye başladı.

Bu arada Türkiye-AB ilişkileri de ivme kazanmış, gümrük birliği yolunda önemli mesafeler kat edilmişti. 1 Ocak 1996'da Türkiye'nin AB ile Gümrük Birliği aşamasına geçmesi ATAUM'un çalışmalarında da olağanüstü bir yoğunluğu beraberinde getirdi. Bu yoğunluk AB'nin 2008 küresel finans kriziyle birlikte genişleme konusunda daha isteksiz bir tavır takınmasına ve bu isteksizliğin de Ankara'da karşılık bulmasına kadar artarak devam etti. Bu dönemde sayıları 15.000'i aşan bürokrata Avrupa Birliği konularında sertifika eğitimleri verildi. Yüzlerce uluslararası ve ulusal konferans düzenlendi. Türkiye'nin 70 ilindeki üniversitelerde 10.000'den fazla katılımcı için sertifika eğitimleri verildi. Onlarca araştırma kitabı yayınlandı. Uluslararası ve ulusal düzeyde desteklenen projeler yürütüldü. ATAUM programlarına

katılan bürokratların Türkiye-AB ilişkilerinin teknik alanlarında hazırlamış oldukları orijinal bitirme tezleri merkez kütüphanesinde çok değerli bir yer işgal etmektedir.

Bu noktada vurgulanması gereken bir diğer husus da ATAUM'un Avrupa Birliği alanındaki akademik çalışmalara katkısıdır. Her ne kadar doğrudan lisansüstü çalışmalar için kurulmamış olsa da, ATAUM Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Avrupa Birliği alanındaki yüksek lisans ve doktora çalışmalarının da en büyük destekleyicisi oldu. Bu alandaki 3 doktora ve biri İngilizce olmak üzere 4 yüksek lisans programının derslerinin neredeyse tamamı ATAUM'da yapıldı. Programlara giriş jürilerinin ve tez savunmalarının değişmez mekanı da ATAUM oldu.

Avrupa Birliği'ne girmenin değil girmemenin ihtimal dışı olduğunun düşünüldüğü o yıllarda ATAUM kamuoyunda pek bilinmeyen ama son derece önemli başka görevleri de yerine getirdi. Bunlardan biri Jean Monnet bursiyerlerinin seçimi konusudur. Avrupa Birliği'nin verdiği yüksek lisans bursları için sınavların yapılmasında ve adayların belirlenmesinde ATAUM yıllar boyunca önemli bir rol oynadı. ATAUM'un diğer bir işlevi de, çeşitli bakanlıkların Avrupa Birliği uzman yardımcılığına giriş ve uzmanlığa yükseltme sınavlarında yer almasıdır. Öyle ki, o tarihlerde hemen hemen tüm bakanlıkların söz konusu sınavlarıyla ilgili yönetmeliklerinde daimi jüri üyeleri olarak ATAUM Müdürü ya da Müdür Yardımcısının adı geçmekteydi. Elbette bu tercih Avrupa Birliği konularında yetiştirilecek uzmanların seçiminde alanda uzman kişilerin yer almasına verilen önemle ilişkiliydi.

Takip eden yıllarda ATAUM, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Avrupa Birliği Bakanlığı'nın faaliyetlerine de doğrudan destek verdi. Bir yandan uzmanlık sınavlarındaki ve tez komisyonlarındaki üyelikler devam ederken, diğer yandan da ATAUM'un Türkiye'nin AB stratejisinin oluşturulmasında ve yürütülmesinde kurumsal katkısı artarak sürdü.

AB ile tam üyelik müzakerelerinin başlaması, Türkiye'nin dört bir yanındaki üniversitelerde AB uygulama ve araştırma merkezlerinin sayısında da bir artışa sebep oldu. ATAUM bu süreçte de söz konusu bir çok merkezin kuruluşunda gönüllü danışmanlık yaptı. Bu merkezlerin ilk faaliyetlerini güçlü bir biçimde destekledi. Türkiye'deki AB merkezleri arasında bir işbirliği ağının kurulmasına öncülük etmekle kalmadı, bu işbirliği ağının ilk dönem sekreteryasını da üstlendi.

Kamuoyunu AB konularında bilgilendirmek ATAUM'un asli görevlerinden biri olarak belirlenmişti. Yukarıda bahsedilen araştırma

kitapları dışında iki periyodik yayınlara ATAUM bu alanda da başarılı adımlar attı. *ATAUM Bülten* olarak başlayan ve ardından *ATAUM e-Bülten* olarak devam eden periyodik yayın bugün hala alanında tek örnek olarak hatırlanmaktadır. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi* ise Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca bilimsel makalelere yer veren Türkiye'nin önde gelen sosyal bilimler dergilerinden biri olma vasfını taşımaktadır.

2008'in Türkiye-AB ilişkilerinde bir dönüm noktası olduğu yukarıda zikredilmişti. Küresel finans krizi, AB'nin genişleme ve derinleşme yorgunlukları kadar, önde gelen AB ülkelerinde yükselen aşırı sağ akımlar Türkiye-AB ilişkilerini zehirlemeye başladı. Arap Baharı ve Hazanı Türkiye'nin bulunduğu coğrafyaya Avrupa'da atfedilen anlamı olumsuz yönde dönüştürdü. Mülteci sorunu ve Suriye-Irak merkezli terör faaliyetleriyle mücadele Türkiye-AB gündeminin üst maddeleri haline geldi. Dahası Avrupa Konseyi'nin 2006'da Kıbrıs meselesi sebebiyle sekiz müzakere faslının açılmasını askıya alması ve açılmış olanların da geçici olarak kapanmayacağına karar vermesi müzakere sürecini neredeyse dondurdu. Böyle bir ortamda ATAUM sertifika programlarına olan ilgi de azalmaya başladı. Evvelce bakanlıklardaki uzman yardımcılarının ön elemeye tabi tutularak gönderilmekte olduğu kurslar az sayıda katılımcıyla yürütüldü ama hiçbir zaman kesilmedi. ATAUM yöneticilerinin kişisel gayretleriyle ihtiyaçlar doğrultusunda spesifik alanlarda yeni sertifika programları düzenlendi. Ulusal ve uluslararası konferanslara devam edildi.

Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerindeki durağanlığın ATAUM'a etkisi sadece kursiyer sayısındaki azalma şeklinde olmadı. ATAUM akademik ve idari personelinin sayısı da giderek eksildi. Faaliyetlerin en üst seviyede olduğu dönemde 20'yi aşkın personeliyle neredeyse bir fakülte görüntüsü sergileyen ATAUM son dönemde 10 kadar çalışanıyla faaliyetlerini sürdürüyor.

Türkiye-AB ilişkilerinin en önemli 30 yılına tanıklık eden ATAUM, sınıf kürsülerinden, öğrenci sandalyelerinden, konferans salonu koltuklarından, kütüphane masalarından gelip geçen on binlerce mensubuyla çok büyük bir topluluk oluşturmayı da başardı. Kimi zaman bir bakanın, kimi zaman bir valinin, bir genel müdürün, bazen bir profesörün ve hatta iş adamının, bir zamanlar ATAUM'da Avrupa Birliği eğitimi aldıklarını söylemeleri elbette bu kuruma hizmet vermiş kişilere tarif edilmez bir keyif veriyor; Ankara Üniversitesi için de haklı bir iftihar vesilesi oluyor. Mamafih işin bir de hüzünlü bir yönü var. 30 yıldır Avrupa Birliği konularında eğitim alan

onbinlerce kişi Türkiye'nin AB üyeliğine şahit olamadı. Kimi bu dünyadan ayrıldı, kimi emekli oldu.

ATAUM'un kuruluşunda ve gelişiminde rol oynayan hocalarımızın isimleri merkez binasının çeşitli bölümlerinde yer alıyor. Prof. Dr. Necdet Serin, Prof. Dr. Ali Bozer, Prof. Dr. Nahit Töre, Prof. Dr. Tuğrul Arat, Prof. Dr. Füsün Arsava, merhum Prof. Dr. Ahmet Gökdere ve Prof. Dr. Haluk Günügür'un ATAUM'a verdikleri katkıları unutmak mümkün değil. Prof. Dr. Celal Göle, Prof. Dr. Ersin Onulduran, Prof. Dr. Aykut Kibritçioğlu, Prof. Dr. Çınar Özen, Prof. Dr. Yahya Sezai Tezel, Prof. Dr. Hüseyin Pazarcı, Prof. Dr. Belgin Akçay, Prof. Dr. Atila Eralp, Prof. Dr. Hasan Şahin gibi nice hocalarımız gerek ders vererek, gerek yönetim kurullarında yer alarak ATAUM'un başarısında pay sahibi oldular.

Prof. Dr. Nail Alkan, Prof. Dr. Metin Özügürlü, Prof. Dr. Burça Kızıllırmak, Prof. Dr. B. Erdem Denk, Doç. Dr. İlke Göçmen ve Prof. Dr. Sanem Baykal ise ATAUM yönetiminde müdür ve müdür yardımcısı olarak görev alarak kurumun bugünlerine ulaşmasını sağladılar.

ATAUM uzmanları ve ATAUM'da görevlendirilen araştırma görevlileri hem kurum çalışmalarına akademik destek verdiler, hem de ATAUM kursiyerlerinin tez danışmanlıklarını yaptılar. Tüm meslek hayatını ATAUM'da geçirip emekli olan Deniz Senemoğlu'nu, Avrupa Birliği alanında ilk asistanlarımızdan Prof. Dr. Sinem Açıkmeşe'yi, akademik hayatını Anadolu Üniversitesi'nde başarıyla sürdüren Dr. Öğr. Üye. Erhan Akdemir'i, halen ATAUM'a katkı vermeyi sürdüren Dr. Ceran Arslan Olcay'ı, ATAUM'dan Türk-Alman Üniversitesi'ne geçen Dr. Öğr. Üye. Tolga Candan'ı, yıllarca ATAUM'un yükünü çeken Dr. Özlem Genç'i, Dr. Zerrin Dağcı'yı, Elçin Çiğner Cengiz'i, Dr. Kaya Uysal'ı, Dr. Feza Sencer Çörtoğlu'nu şükranla yad ediyorum.

Son olarak ATAUM'a yıllarca emek vermiş idari personel arkadaşlarımızı hatırlamalıyız. Bina inşaatına sırtında tuğla taşıyan Mete Yılmaz'ı, her zaman, her yerde sorun çözen Mustafa Kılıç'ı, hiçbir zaman yorulmayan Mehmet Çoban'ı ve onun destekçisi Zafer Bey'i, en zor zamanlarda elini taşın altına koyan Mehmet Ali Bey'i ve Tülay Elgin'i, özel kalemin yükünü sırtlayan Meltem, Ziyet, Hülya, Yasemin, Şafak, Zeliha, Şenay, Behice, Sevgi ve Beyhan hanımları, kursiyerlerle ilişkileri mükemmel yürüten Vedat ve Sedat beyleri unutmak mümkün değil.

ATAUM Türkiye-AB ilişkileriyle ilgilenenlerin hayatlarının bir bölümünde mutlaka temas ettikleri bir müessese olarak 30 yıldır varlığını

sürdürüyor. Şüphesiz Ankara Üniversitesi gibi büyük bir kurumun bünyesinde yer almıyor olsaydı bugünkü yerinde olamazdı. ATAUM'u kuran ve yaşatan Ankara Üniversitesi'nin tüm yöneticilerine de teşekkürü bir borç biliyorum.

Nice 30 yıllara ATAUM.

Prof. Dr. Çağrı ERHAN
Altınbaş Üniversitesi Rektörü
ATAUM Müdürü (2004-2015)

ÖNSÖZ

1987 senesinde, 2547 Sayılı Kanununun 2880 Sayılı Kanunla Değişik 7/d-2 maddesine dayalı Ankara Üniversitesine bağlı olarak “Avrupa Toplulukları (AT) Araştırma ve Uygulama Merkezi” kurulmuştur. O tarihten sonra ülkemizde sayıları gittikçe artan üniversitelerdeki Avrupa Birliği Merkezleri'nin öncüsü ATAUM'dur. Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na başvurusu sonucu doğan ihtiyaç neticesinde kurulan ATAUM 30 yılı aşkın süredir Avrupa Birliği ile ilgili konularda eğitim vermekte ve konuyla ilgili uzmanlar yetiştirmektedir. ATAUM'un yola çıkarken belirlediği kamu sektöründe görev yapanları Avrupa Birliği konusunda yetiştirme hedefine bugün binlerce bakanlık çalışanlarını eğiterek ve ailesini sürekli genişleterek ulaşmıştır. Konjonktürün getirdiği gereklilikler neticesinde dahi bu hedeften sapılmamış ve ATAUM ailesine yeni bireylerin katılması için çalışılmaya devam edilmiştir.

Benim de bu aileye dahil olmam 1 Nisan 1997 yılında gerçekleşti. Nahit Töre Hocamızın 1 Nisan şakası sandığım teklifi o gün olduğu gibi yıllar sonra da yüzümü gururla gülümsetmektedir. 1997-2000 tarihleri arasında yürütmüş olduğum müdür yardımcılığı görevi ve ardından 2005 tarihine kadar üstlendiğim müdürlük görevlerinin bende yaşattığı samimi duygular bugün dahi halen tazedir. Bugün bu duyguları taze tutan dostluklarım Mete Bey, Mustafa Bey, Meltem Hanım, Deniz Hanım'ın ve diğer nice aile fertlerinin bende kalan anıları ve bitmeyen dostluklarıdır, bu aileye bir kez dahil olan her zaman bu ailenin bir üyesi olarak kalır. Kamuda görev yapıp bizden eğitim alan birçok Avrupa Birliği uzmanı arkadaşlarımızla da kurmuş olduğumuz aile bağları her daim ilk günkü gibi sıcak, samimi ve sıkı kalmıştır. Ailemizin fertlerini bugün yurt içi ve yurt dışında üst düzey mevkilerde görmekte ve onlarla gururlanmaktayız.

Benim çalıştığım dönem içerisinde bir ekip ruhu ile hayata geçirdiğimiz ATAUM Bülteni ve ATAUM Dergisi gibi bazı projelerin bugün de devam ettiklerini görmek beni çok mutlu etmektedir. Bize Süleyman Demirel, Murat Karayalçın, Ali Bozer gibi önemli devlet büyüklerimiz çalışmakta olduğum dönemde katkılar vermiştir. Bugün de alanında uzman birçok isim ATAUM'dan katkılarını esirgememektedir. Bu bayrak yarışının asil öncüleri ise kıymetli eğitimcilerimiz Füsün Arsava, Tuğrul Arat, Rıdvan Karluk gibi birçok önemli isimdir ve bu isimlerin Merkezimize katkıları unutulamaz.

Gelecek dönemler içerisinde de ATAUM'un bugüne kadar yaptıklarının üstüne koyarak daha birçok başarılı çalışmaya imza atacağına inanmaktayım. ATAUM adına öğrencilerimizin başarılarıyla her zaman gururlanmakta ve bir dönem ATAUM bünyesinde görev almış olmaktan mutluluk duymaktayım.

Prof. Dr. Nail ALKAN
Gazi Üniversitesi İİBF
ATAUM Müdürü (2000-2004)

ATAUM MÜDÜR VE MÜDÜR YARDIMCILARI

Prof. Dr. Necdet SERİN (Kurucu Müdür)

Prof. Nahit TÖRE (Kurucu Müdür Yardımcısı ve Müdür)

Prof. Dr. Nail ALKAN (Müdür Yardımcısı ve Müdür)

Prof. Dr. Çağrı ERHAN (Müdür Yardımcısı ve Müdür)

Prof. Dr. Sanem BAYKAL (Müdür Yardımcısı ve Müdür)

Prof. Dr. Metin ÖZUĞURLU (Müdür Yardımcısı)

Prof. Dr. Burça KIZILIRMAK (Müdür Yardımcısı)

Doç. Dr. Erdem DENK (Müdür Yardımcısı)

